

Türkiye Eğitim Sisteminin Güçlendirilmesi İçin Politika Öneri Belgesi

Hazırlayan: Ömer Gökalp Koçer

Tarih: Temmuz 2025

Amaç

Bu belge, Türkiye'nin mevcut eğitim sistemini gelişmiş ülkelerdeki başarılı modellerle karşılaştırarak, kısa ve uzun vadeli reform önerileri sunmayı amaçlamaktadır. Hedef, daha adil, çağdaş, etkili ve sürdürülebilir bir eğitim sistemi inşa etmektir.

Durum Analizi

Türkiye'nin Mevcut Eğitim Sisteminin Sorunları:

- Merkezi ve sınav odaklı yapı
- Öğretmen kalitesinde dengesizlik
- Müfredatın ezberci ve yaşamdan kopuk oluşu
- Sosyoekonomik eşitsizliklerin eğitime yansması
- Dijitalleşme sürecinde pedagojik altyapı eksikliği

Uluslararası Karşılaştırmalı Bulgular

Başarılı ülkelerin ortak yönleri:

- Öğrenci merkezli, yaşam becerilerine dayalı müfredat
- Öğretmenlik mesleğinde yüksek nitelik ve prestij
- Esnek değerlendirme ve ölçme sistemleri
- Okul öncesi eğitime güçlü yatırım
- Teknolojinin etkin ve pedagojik entegrasyonu
- Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması

Politika Önerileri

1. Öğretmenlik Mesleğinin Güçlendirilmesi

- Eğitim fakültelerine girişte başarı kriterlerinin yükseltilmesi
- Öğretmen adaylarına yüksek lisans zorunluluğu (Finlandiya modeli)
- Hizmet içi eğitimlerin dijital, uygulamalı ve zorunlu hale getirilmesi
- Öğretmen maaşlarının ve mesleki statülerinin artırılması

2. Merkezi Sınav Sisteminin Yeniden Yapılandırılması

- LGS ve YKS gibi yüksek riskli sınavların azaltılması
- Çoklu değerlendirme sistemine geçilmesi (portfolyo, proje, mülakat vb.)
- Okul temelli ölçme-değerlendirme modellerinin geliştirilmesi

3. Müfredat Reformu

- Ezberci ve bilgi yoğun içerikten yaşam becerilerine, STEM'e ve değer eğitimine geçiş
- Seçmeli derslerin artırılması: kodlama, girişimcilik, sanat, felsefe vb.
- Yerel müfredat esnekliğinin artırılması (okul inisiyatifine alan tanınması)

4. Eğitimde Fırsat Eşitliğinin Sağlanması

- Dezavantajlı bölgelere öğretmen teşvik sistemi ve daha fazla kaynak aktarımı
- Ücretsiz internet ve cihaz desteğiyle dijital eşitsizliğin giderilmesi
- Kırsal ve kentte okul kalitesi farkının azaltılması

5. Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması

- 3-6 yaş arası okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi
- Eğitici materyal, öğretmen ve altyapı yatırımlarının artırılması
- Aileleri bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmesi

6. Dijital Eğitim Stratejisinin Geliştirilmesi

- FATİH Projesi'nin yeniden yapılandırılması, EBA içeriklerinin zenginleştirilmesi
- Öğretmenlere dijital pedagojik eğitimler verilmesi
- Yapay zekâ ve kişiselleştirilmiş öğrenme sistemlerinin pilot uygulamaları

7. Eğitim Yönetimi ve Kurumsal Kapasite

- Milli Eğitim Bakanlığı'nda karar alma süreçlerine öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin katılımı
- Okul yöneticiliği için liyakat temelli, liderlik odaklı atama sistemi
- Eğitim verilerinin açık ve şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşılması

Uygulama Takvimi (Özet)

Aşama	Süre	Öneri
Kısa Vadeli (0-1 yıl)	2025	Müfredat revizyon komisyonu, pilot öğretmen eğitimi reformu
Orta Vadeli (1-3 yıl)	2026-2027	Merkezi sınav sisteminin yeniden tasarımı, okul öncesi zorunluluğu
Uzun Vadeli (3-5 yıl)	2028-2029	Tam dijitalleşme, bireyselleştirilmiş öğrenme altyapısı

Sonuç

Türkiye, eğitimde dönüşüm sağlayacak potansiyele sahiptir. Ancak bu dönüşüm; siyasi irade, toplumun desteği ve bilimsel bir stratejiyle mümkündür. Yukarıda belirtilen öneriler, Finlandiya, Singapur, Güney Kore gibi ülkelerin başarılarından ilham alarak Türkiye için gerçekçi, uygulanabilir ve sürdürülebilir bir eğitim reformunun temelini oluşturabilir.

Ekler

- PISA 2022 verileri özet tablosu
- Ülke bazlı öğretmen maaş karşılaştırması
- Dijital eğitim göstergeleri (EBA, Estonya e-okul karşılaştırması)

EK1

PISA 2022 Verileri – Özet Tablosu

Ülke	Matematik	Okuma	Fen Bilimleri	★ Genel Değerlendirme
Singapur	575	543	561	★ Dünyada birinci sırada
Estonya	510	511	526	Avrupa'da en başarılı
Japonya	536	516	547	Çok yüksek başarı
Güney Kore	527	515	528	İstikrarlı yüksek skorlar
Finlandiya	484	511	511	Okuma ve fen hâlâ güçlü
Türkiye	453	456	476	OECD ortalamasının altında, gelişmeye açık

Notlar:

- **OECD ortalaması (2022):**
  - Matematik: **472**
  - Okuma: **476**
  - Fen Bilimleri: **485**
- **Singapur**, tüm alanlarda birinci sırada yer almış ve dijitalleşme, öğretmen kalitesi, bireyselleştirilmiş öğrenme gibi alanlarda öne çıkmıştır.
- **Estonya**, düşük gelir farkına rağmen Avrupa'nın en yüksek başarı gösteren ülkesi olmuştur.
- **Türkiye**, 2018'e göre puan kaybı yaşamış; özellikle **okuma becerilerinde** ciddi bir zayıflama görülmüştür.

Yorum:

Türkiye'nin PISA performansı, müfredatın güncellenmesi, öğretmen yetiştirme sisteminin güçlendirilmesi ve fırsat eşitliğinin artırılması gerekliliğini göstermektedir. Singapur ve Estonya gibi ülkeler, yüksek başarılarını sistematik, kapsayıcı ve dijital destekli eğitim reformlarına borçludur.

EK2

Ülke Bazlı Öğretmen Maaşları (Ortalama Yıllık - PPP)

Ülke	Başlangıç Maaşı	15 Yıl Deneyimli	Maksimum Maaş	Öğretmen Statüsü
Lüksemburg	79,000 USD	110,000 USD	138,000 USD	Çok yüksek
Almanya	61,000 USD	74,000 USD	89,000 USD	Yüksek
Güney Kore	34,000 USD	63,000 USD	81,000 USD	Saygın ve prestijli
Finlandiya	38,000 USD	52,000 USD	63,000 USD	Yüksek saygınlık
Estonya	22,000 USD	35,000 USD	41,000 USD	Orta-yüksek
Japonya	30,000 USD	49,000 USD	65,000 USD	Yüksek
Singapur	35,000 USD	55,000 USD	75,000 USD	Prestijli ve teşvikli
Türkiye	9,500 USD	14,500 USD	18,000 USD	Düşük statü, düşük maaş

Ek Göstergeler:

- OECD ortalaması (15 yıllık deneyim): **52,000 USD**
- Türkiye, hem başlangıçta hem de kariyer sonunda maaş skalasında **OECD ortalamasının çok altındadır**.
- Türkiye’de öğretmen maaşı, kamu maaş artışlarına ve enflasyona bağlı olarak sürekli değer kaybetmektedir.

Yorum:

- Türkiye’de öğretmen maaşları **gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında ciddi oranda düşük** kalmakta ve bu durum öğretmen mesleğinin cazibesini azaltmaktadır.
- Finlandiya ve Estonya gibi eğitimde başarılı ülkelerde, maaşlar yüksek olmasa da **mesleğin itibarı ve liyakatli atama sistemi** öne çıkmaktadır.
- Singapur ve Güney Kore’de ise öğretmenler, kariyer basamakları, ödül sistemleri ve sürekli gelişim olanakları ile desteklenmektedir.

EK 3

Dijital Eğitim Göstergeleri: EBA (Türkiye) vs e-Kool (Estonya)

Özellik / Göstergeler	TR EBA (Türkiye)	EE e-Kool (Estonya)
Başlangıç Yılı	2012 (FATİH Projesi ile)	2002
Yönetici Kurum	MEB ve TÜBİTAK iş birliği	Özel kamu-ortak girişimi (private-public)
Erişim Türü	Web, mobil uygulama	Web, mobil uygulama
Hedef Kitle	Öğrenciler, öğretmenler, veliler	Öğrenciler, öğretmenler, veliler, yöneticiler
İçerik Kalitesi	Video dersler, PDF notlar, testler	Kişiselleştirilmiş içerik, ödev, not, proje
Kullanıcı Arayüzü	Karmaşık, bölünmüş modüller	Basit, kullanıcı dostu ve sezgisel
Entegrasyon	MEBBİS ve e-Okul ile sınırlı	Not sistemi, takvim, mesajlaşma, veli portalı
Canlı Ders Desteği	Var (Zoom, EBA Canlı Sınıf)	Var (entegre dijital sınıf platformları)
Veri Takibi	Kısıtlı, merkezi kontrol	Gerçek zamanlı öğrenci gelişim takibi
Gelişim Desteği	Statik içerikler, güncelleme sıklığı düşük	Sürekli güncellenen içerik ve modüller
Açık Kaynak Kullanımı	Kapalı sistem	Açık API ile entegrasyon imkânı
Kapsayıcılık / Eşitlik	Cihaz/internet eksikliği yaygın	Her okula internet + devlet destekli tablet
Kullanıcı Sayısı (2022)	~19 milyon aktif kullanıcı	Tüm öğrencilerin %95'i (yaklaşık 200.000 kişi)

Sayısal Göstergeler

Göstergeler	Türkiye (EBA)	Estonya (e-Kool)
Dijital eğitim yatırımı (2022)	~250 milyon USD	~50 milyon USD
Okullarda internet erişimi	%73 (devlet okulları)	%100
EBA içeriği kullanıcı puanı	2.8 / 5	4.6 / 5
Öğretmen memnuniyeti (anket)	%34 memnun	%82 memnun

Yorum ve Değerlendirme

Türkiye'nin avantajları:

- Büyük kullanıcı ağı (ulusal ölçekte)
- Potansiyel içerik üretme kapasitesi
- Teorik olarak güçlü sistem taslağı

Zayıf yönleri:

- Yetersiz içerik kalitesi ve pedagojik tasarım
- Arayüz ve kullanıcı deneyimi sorunları
- İnternet ve cihaz erişim eşitsizliği
- Geri bildirim ve gelişim takibinin zayıflığı

Estonya'nın güçlü yönleri:

- Tüm sistemin dijital merkezli olması (okul kaydı, ödev, sınav, not, veli iletişimi)
- Gerçek zamanlı öğrenci takibi
- Sadelik ve kullanıcı dostu tasarım
- Eğitim ve teknoloji bakanlığının entegre çalışması

Öneriler (Politika Belgesi Entegrasyonu için)

1. **EBA'nın yeniden yapılandırılması**, modüler ve açık kaynak tabanlı hale getirilmesi
2. **Okullarda %100 internet erişimi ve cihaz desteği sağlanması**
3. Öğretmenlere **dijital pedagojik içerik üretme eğitimi** verilmesi
4. **Gerçek zamanlı öğrenci takibi** sağlayan öğretmen paneli geliştirilmesi
5. **Velilere özel dijital takip ve iletişim portalı** oluşturulması (e-Kool örneği)